

HỘI ÁI-HỮU BIÊN-HOÀ

Website: <https://www.bienhoatx.com>

Email liên lạc: datlam1951@yahoo.com

Hội Ái-Hữu Biên-Hoà hân hạnh giới thiệu đến quý vị bài: **Pháp Chiếm Trấn Biên Hoà Năm 1861** được đồng hương **Huỳnh Hữu Hiền** sưu tầm gửi về đóng góp trên diễn đàn Hội. Hội chân thành cảm tạ tác giả. Kính mời. **Trân trọng.**

PHÁP CHIẾM TRẤN BIÊN HOÀ NĂM 1861

Việc chiếm được Biên Hoà vào ngày 16 tháng 12 năm 1861 là một thắng lợi quan trọng của quân Đồng Minh Pháp và Tây Ban Nha, trong chiến dịch Cochinchina (1858–62).

Chiến dịch này, diễn ra giữa Pháp và Tây Ban Nha một bên và Việt Nam bên kia, bắt đầu như một cuộc viễn chinh trừng phạt có giới hạn và kết thúc như một cuộc chiến tranh chinh phục của

Pháp. Cuộc chiến kết thúc với việc thành lập thuộc địa Cochinchina của Pháp, một sự kiện mở ra gần một thế kỷ thống trị thuộc địa của Pháp tại Việt Nam.

Sau đây là tường thuật về việc chiếm Biên Hoà do nhà sử học người Pháp A. Thomazi ghi lại:

Quân An Nam đã thiết lập các công sự phòng thủ trên tất cả các tuyến đường dẫn đến Biên Hoà. Họ đã xây dựng một doanh trại kiên cố với 3 ngàn người tại Mỹ Hoà, nằm giữa Biên Hoà và Sài Gòn; và chặn dòng sông Đồng Nai bằng 9 trụ pháo kiên cố và một hàng rào gỗ.

Đô đốc Louis Adolphe Bonard quyết định tấn công bằng đường bộ và đường thủy. Ông ra lệnh cho các tiền đồn giữ vững thế phòng thủ và tập trung tất cả lực lượng có thể huy động trước ở Sài Gòn. Sau khi chuẩn bị mọi thứ, và gửi tối hậu thư cho quan trấn giữ thành Nguyễn Bá Nghi và Nguyễn Đức Hoan vào ngày 13 tháng 12, nhưng không được hồi đáp. Các đạo quân xuất phát lúc rạng sáng ngày 14 tháng 12.

Đạo quân tiên phong do thiếu tá Comte chỉ huy, gồm hai đại đội lính bộ binh, 100 lính Tây Ban Nha và 50 kỵ binh, cùng bốn khẩu súng cối, tiến về Hôn Lộc (Tân-Phú), nơi họ chiếm được lúc 7 giờ 30 sáng.

Đạo quân thứ hai, gồm 100 lính quân Tây Ban Nha và một tiểu đoàn lính thủy quân lục chiến với hai khẩu pháo, dưới sự chỉ huy của Trung tá Domenech Diego, từ Thủ Đức tiến vào Biên Hoà. Cùng lúc đó, thuyền của hải quân trung tướng Lebris, với hai đại đội thủy thủ, tiến về sông Đồng Nai, đánh trả các khẩu đội pháo ở

bờ phải. Cuối cùng, một hạm đội xuống vũ trang, sau khi men theo các rạch, đã bắn phá các công sự, đồng thời pháo kích các tàu chiến neo đậu trên sông Đồng Nai dưới sự chỉ huy của trung úy tàu Harel của Avalanche, dưới quyền thống lãnh của viên cai tỉnh Renommée.

Các pháo đài Việt Nam đáp trả mạnh mẽ, tàu chiến Alarme bị trúng 54 quả đạn và cột buồm chính gần như bị phá huỷ. Nhưng khi quân phòng thủ thấy mình bị đe dọa bởi một cuộc tấn công trên bộ, họ vội vàng rút khỏi các pháo đài, một trong số đó bị nổ tung và những pháo đài khác bị chiếm đóng. Các lính hải quân Pháp đã làm việc suốt đêm để phá huỷ các công sự; trong khi nhà thuỷ văn hải quân Manen đo độ sâu các cửa sông. Sau khi những chướng ngại vật đầu tiên bị phá huỷ, hai đội hình bộ binh đã hợp nhất.

Ngày 15 tháng 12, quân An Nam tiến về phía trước doanh trại Mỹ Hoà. Lính thuỷ quân lục chiến tấn công đồn người An Nam, trong khi các lính khác bắn tỉa đe dọa cánh phải, và lính Tây Ban Nha đe dọa cánh trái, còn kỵ binh thực hiện một cuộc tấn công vòng vây để cắt đứt đường rút lui của người An Nam. Lính người An Nam hoảng loạn và bỏ chạy. Đô đốc Bonard, trên tàu vận tải Ondine, đã tiến lên thượng nguồn và đấu pháo với thành trì người An Nam.

Ngày 16 tháng 12, quân đội Pháp đã vượt sông Đồng Nai và chiếm được thành Biên Hoà, nơi quân An Nam đã rút lui, nhưng không quên thiêu sống nhiều tù binh Kitô giáo. Lính Pháp đã thu giữ được 48 khẩu pháo và 15 thuyền buồm.

HH.